UN FILOLOG AL TIMPULUI NOSTRU

Mihaela GHEORGHE
Universitatea „Transilvania" din Braşov
m.gheorghe@unitbv.ro

O scurtă privire asupra operei celui omagiat ne arată că aceasta marchează un palier al lingvisticii româneşti prea puţin „locuit" astăzi. Demn continuator al tradiţiei şcolii ieşene de lingvistică, Alexandru Gafton este autorul unor studii şi cercetări conduse cu erudiţie, acribie, inteligenţă şi pasiune. Volumele sale – *Hipercorectitudinea; După Luther. Edificarea normei literare româneşti prin traduceri biblice; De la traducere la norma literară* şi studiile lingvistice ale ediţiilor *Codicelui Bratu* şi ale *Paliei de la Orăştie* relevă un lingvist dintr-o rară specie, un savant dăruit, lucid, deloc preocupat de glorie şi perfect conştient de menirea sa. Pe lângă cele şapte volume şi trei cursuri universitare, el este şi autor sau coautor la elaborarea unor monumente de cultură naţională, a publicat şi a prezentat la conferinţe şi congrese de specialitate peste 100 de articole şi studii.

Textele sale sunt mai mult decât analize ale materialului faptic, implicaţiile teoretice ale fiecărui indiciu sunt sondate în profunzime, iar conexiunile culturale şi filozofice îl conduc la concluzii greu de clintit. Metoda de investigaţie pe care o profesează transcende graniţele lingvisticii, datele sunt mereu confruntate cu instrumentele ştiinţei universale, iar ideile sale sunt şlefuite într-un discurs impecabil, adesea ermetic în densitatea lui.

O altă dimensiune a activităţii ştiinţifice a profesorului Gafton este atenţia pe care o acordă cultivării domeniului căruia i-a consacrat decenii de trudă. Este vorba despre Conferinţa Naţională *Text şi discurs religios*, în care a reuşit să coaguleze cercetători din aproape toate centrele universitare şi pe care a

BDD-V4304 © 2017 Universitatea din Piteşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:59:08 UTC)

transformat-o într-un adevărat eveniment și despre revista *Diacronia*. Alexandru Gafton este fondatorul și editorul-șef al unei dintre cele mai importante reviste românești de specialitate – *Diacronia* – aflată azi la a șasea apariție, pe care a crescut-o cu răbdare și cu atenție la toate detaliile importante, apte să o ferească de derapajele, din păcate, atât de frecvente în lumea noastră. Revista își propune să fie un spațiu de dialog pentru cei preocupați de lingvistică într-o gamă tematică și metodologică foarte amplă, singura constrângere impusă autorilor fiind perspectiva diacronică. Ea găzduiește în fiecare număr, pe lângă editorialul programatic, și o traducere originală, care oferă o nouă „viață", în limba română, unui text fundamental din cultura universală.

Aceasta este o altă coordonată pe care o descrie viziunea savantului Alexandru Gafton: credința că este necesar ca marile idei ale lumii să fie transpuse în limba în care gândim. Singur sau în colaborare (cu Adina Chirilă, Iulian Popescu și Magda Jeanrenaud), el a tradus o serie de volume prin care (re)pune în circulație idei care au făcut istorie în gândirea secolului trecut, convins că acesta este un act important pentru a impulsiona reflecția, dar și un gest vital pentru rafinarea limbii contemporane, confruntată astfel cu concepte pe care nu a fost nevoită să le capteze și cărora să le dea o expresie precisă. Printre volumele traduse, se numără:*Creştinismul antic*, Editura Demiurg, Iaşi, 2011 (Charles Guignebert, *Le Christianisme antique*, Flammarion, Paris, 1921); *Schiţă pentru o istorie a limbii latine*, Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza", Iaşi, 2014 (Antoine Meillet, *Esquisse d'une histoire de la langue latine*, Hachette, Paris, 1928) (cu Iulian Popescu); *Lingvistică romanică*, Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza", Iaşi, 2014 (Martin Dietrich Glessgen, *Linguistique romane*, Armand Colin, Paris, 2012); *De la greci la Darwin*, Casa Editorială Demiurg, Iaşi, 2014 (Henry Fairfield Osborn, *From Greeks to Darwin*, MacMillan, London, 1913) (cu Adina Chirilă); *Viaţa cuvintelor studiată în semnificaţiile lor*, Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza", Iaşi, 2015 (Arsène Darmesteter, *La vie des mots etudiée dans leurs significations*, Paris, 1895); *Darwin şi ştiinţele umaniste*, Casa Editorială Demiurg, Iaşi, 2014 (James Mark Baldwin, *Darwin and the humanities*, Review Publishing co, Baltimore, 1909) (cu Adina Chirilă); *Filozofia limbii*, Editura Universităţii Alexandru Ioan Cuza, Iaşi, 2015 (Albert

BDD-V4304 © 2017 Universitatea din Pitești
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:59:08 UTC)

Dauzat, *La philosophie du langage*, Ernest Flammarion, 1932) (cu Magda Jeanreanaud).

Personalitatea celui omagiat astăzi înseamnă însă mult mai mult decât opera sa științifică și culturală, ea are mult mai multe fațete. Alexandru Gafton este profesor, este mentor al unor tineri (și mai puțin tineri) înrudiți spiritual, este deopotrivă continuator și creator de școală. Are harul ales al unei exigente generozități (un oximoron pe care ar trebui să îl explic): este generos cu cei în care vede aplecare spre truda onestă și celor mai merituoși dintre aceștia le devine călăuză, le oferă cu căldură modelul său uman și profesional. În același timp, are și intransigența atât de rară astăzi în fața imposturii și a lipsei de corectitudine. Pentru că și-a clădit viața profesională curat, pentru că și-a impus mereu sieși și celor apropiați profesional o disciplină aproape spartană, nu poate fi tolerant cu cei care sunt altfel. Și adesea am fost martora plină de admirație a curajului cu care a vorbit și s-a opus derapajelor.

Cuvintele mele sunt în mod inevitabil imperfecte și mult prea sărace ca să poată cuprinde toate însușirile profesionistului și omului Alexandru Gafton. Lingvistul este unul atipic, pentru că abordează limba dintr-o perspectivă din care n-o face nimeni în peisajul științific românesc. Formația sa complexă îi oferă instrumente pe care ceilalți le ignoră, pentru că nu au datele necesare ca să le acceseze. În plan uman, personalitatea sa este de asemenea neobișnuită, un amestec unic de retragere din cetate și de implicare activă în problemele ei cele mai acute. Iar pentru cei care au privilegiul să îi fie prieteni, amalgamul acesta rar de însușiri este o adevărată bucurie, un dar neprețuit.

BDD-V4304 © 2017 Universitatea din Pitești
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:59:08 UTC)